

A sportegyesület tagok szocio-kulturális és szocio-affektív integrációja Európában

CÉLKITŰZÉS

Miről szól?

A '**Gyorsjelentés Sportegyesületeknek N°4**' a sportegyesületek tagjainak szocio-kulturális és szocio-affektív integrációjára vonatkozik, melyben a hangsúly nem a választott célcsoportok hivatalos tagságára helyeződik, hanem a tagok klubokkal való kapcsolatának minőségi szempontjaira. Ezért nem az a kérdés, hogy valaki integrálható-e egy adott klubba, tagja-e annak vagy sem, hanem az, hogy mennyire és milyen minőségben integrálódott.

ELMÉLETI HÁTTÉR

Mit jelent a szocio-kulturális és szocio-affektív integráció?

A szocio-kulturális és szocio-affektív integráció a **társadalmi beilleszkedés** szempontjait jelenti. Ha a társadalmi integrációt egy folyamatnak tekintjük, akkor az első lépés a strukturális integráció, amelyet a formális hovatartozás, a tagság ténye határoz meg. Minőségi szempontból azonban más, összetettebb követelmények is vannak a társadalmi integrációra vonatkozóan. Először is a kulturális aspektus, amely kétirányú közeledési folyamatként írható le, melyben egyik oldalról az egyes tagoknak tisztában kell lenniük a klub értékeivel és szervezeti kultúrájával, és meg kell tanulniuk hogyan kell ott viselkedniük (**asszimiláció**); más részt ennek a fordítottjának is meg kell valósulnia, hiszen az egyesületnek is nyitottnak kell lennie a tagok heterogén nézeteire és világlátására (**pluralizmus/elfogadás**). Végül, de nem utolsósorban a társadalmi befogadás (szocio-affektív) a közösséghez tartozás gyakorlati megnyilvánulását jelenti, ami magába foglal érzelmi szempontokat is. A sportegyesület közösségéhez való érzelmi kötődés (**azonosulás**) a klub tevékenységeiben való rendszeres részvételből és a klub többi tagjával való személyes kapcsolatból (**interakció**) tevődik össze. → 1. Ábra.

JELENTŐSÉG

Miért foglalkozzanak a sportegyesületek és sportszövetségek a szocio-kulturális és a szocio-affectív integrációval?

Az európai sportegyesületek egyik legfontosabb feladata a tagok és az önkéntesek felvétele és megtartása.

Annak megértése, hogy a tagok miként és miért vesznek részt a klub feladataiban és tevékenységeiben, milyen érzelmi kötődés fűzi őket a klubhoz, illetve egymással hogyan lépnek kapcsolatba, hogyan tudnak segítséget nyújtani, új ötleteket és módszereket találni egyesületi tagok toborzására és megtartására.

A társadalmi beilleszkedés aspektusai a sportegyesületekben

I. STRUKTÚRÁLIS INTEGRÁCIÓ

A különböző társadalmi csoportok sportegyesületi tagjaként történő képviselése az összlakossághoz viszonyítva, valamint kisebbségi csoportok joga sportklubok alakítására. A sportegyesületek törekvései a különböző társadalmi csoportok képviselésének növelésére.

II. SZOCIO-KULTURÁLIS INTEGRÁCIÓ

a.] ASSZIMILÁCIÓ – Annak mértéke, hogy a tagok mennyire érzik úgy, hogy ismerik sportklubjuk és sporttevékenységük normáit és értékeit, és mennyire tudják ezeket tudatosan összehangolni cselekvéseikkel

Tagok erőfeszítései – az akadályok és lehetőségek megtapasztalásán keresztül – a klubban és a sporttevékenységben uralkodó normák és értékek megismerésére és elsajátítására.

b.] PLURALIZMUS - Annak mértéke, hogy a tagok mennyire érzik úgy, hogy személyes vagy csoport normáikat és értékeit tiszteletben tartja a sportegyesület és annak tagsága.

A sportklubok azon törekvése, mely során a különböző társadalmi háttérrel rendelkező polgárok (multikulturális környezet) elfogadását elősegítő légkört teremtsen.

III. SZOCIO-AFFEKTÍV (KÖZÖSSÉGHATÉKONY) INTEGRÁCIÓ

a.] INTERAKCIÓ – Annak mértéke, hogy az egyes tagok milyen mértékben vállalnak aktív szerepet a klubban – a sporttevékenységben, önkéntesként a demokratikus vezetésben, és a közösségi/társasági életben.

Utóbbiakkal összefüggésben: mennyire érintkeznek más tagokkal, hány fővel, kivel, hogyan, kialakítanak-e társas hálózatokat vagy akár közösségeket, és kötnek-e új barátságokat.

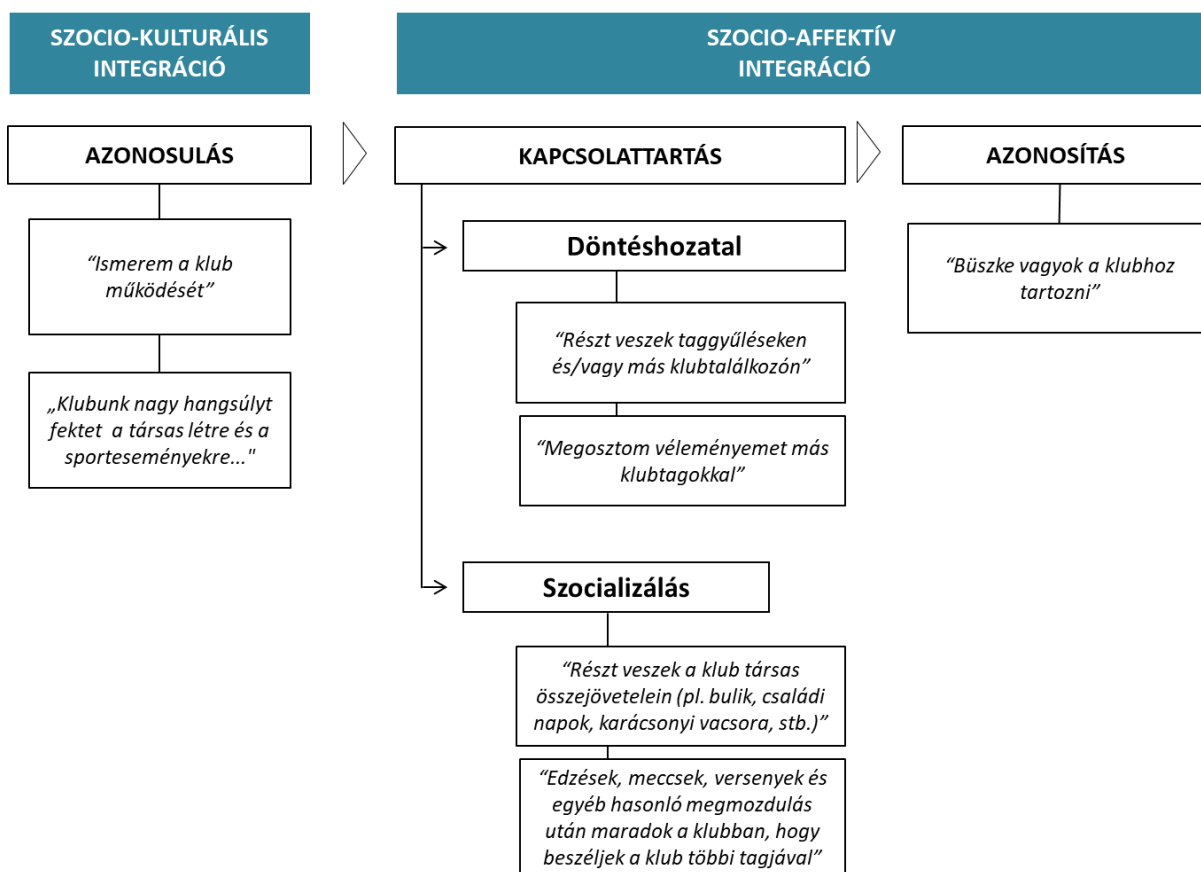
b.] AZONOSULÁS- Annak mértéke, hogy a tagok érzelmileg mennyire azonosulnak a klubjukkal, mennyire kötődnek az egyesülethez és a tagjaihoz – ezen belül a teljes klubhoz, a csapathoz vagy csoporthoz, amelyben az adott tag aktív.

Hogyan értelmeztük a szocio-kulturális és a szocio-affektív integrációt?

A kutatás összehasonlító adatgyűjtése a "Társadalmi befogadás és önkéntesség az európai sportegyesületek" - (SIVSCE) című projekt keretein belül történt. A kutatás részeként két kérdőíves felmérést végeztünk. Az elsőre több mint 35 000 sportegyesület válaszolt 10 európai országból. A második kérdőíves lekérdezés ezt követően készült, amelyben több mint 13 000 egyesületi tagot kérdeztünk meg. A klubtagok abból a közel 650 sportegyesületből kerültek kiválasztásra, amelyek az egyesületi kérdőívvel is felmérésre kerültek. → Gyorsjelentés 1.

A felmérésben számos kérdés vonatkozott a sportegyesületi tagok szocio-kulturális és szocio-affektív integrációjának elemzésére. A rövid szemléltethetőség kedvéért most csak néhány kiválasztott eredmény kerül bemutatásra, amely felvázolja az európai sportklubok társadalmi integrációjának különböző dimenziói közötti potenciális kapcsolatot → 2. Ábra.

Értékelési logika – sportegyesületi szocio-kulturális és szocio-affektív integráció

2. Ábra: Értékelési logika - szocio-kulturális és szocio-affektív integráció

(SIVSCE 2015-2017)

A vizsgálat alapul szolgáló értékelési logika szerint tagoknak meg kell érteniük az egyesület értékrendjét és szervezeti eljárásait azért, hogy képesek legyenek részt venni a klub tevé-

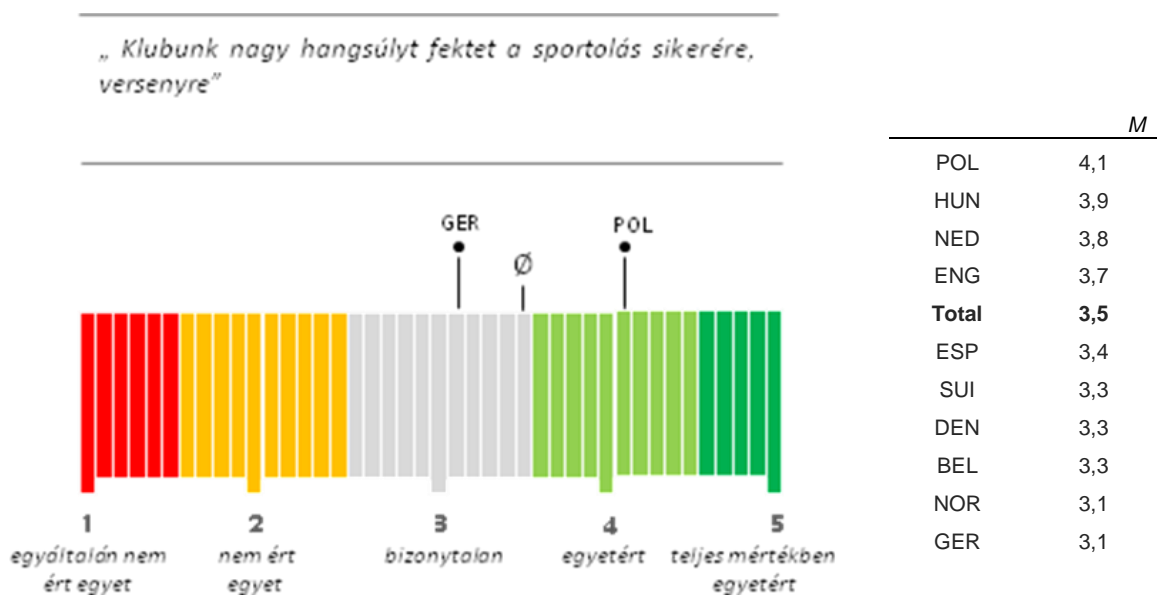
kenységeiben, és hogy a sportegyesület társadalmi hálózatának részeivé tudjanak válni. Ennek teljesülése jelenthet alapot ahhoz, hogy kialakuljon az egyesülettel való azonosulás és érzelmi elkötelezettség az egyesület irányába.

EREDMÉNYEK

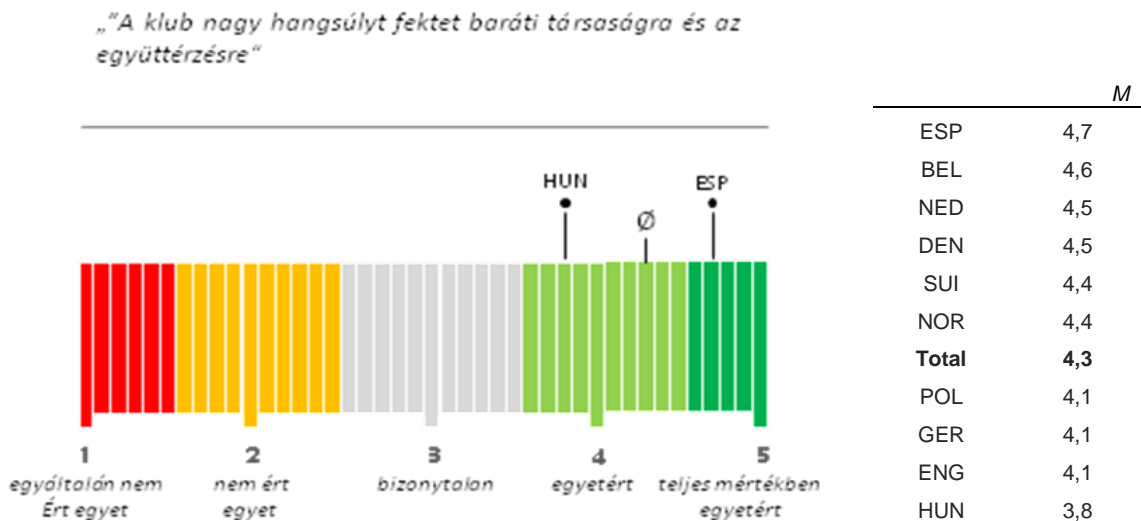
Mi a fontosabb a sportegyesületek számára Európában a közösségépítés vagy sportszakmai siker?

Ahogy más szervezeteknél, a sportegyesületekben is az elvárt viselkedés írott és íratlan szabályok - normák és értékek - alapján határozzák meg, és amelyeket gyakran csak hallgatólagosan fogadnak el az egyesület tagjai és önkéntesei. A sportszakmai sikerhez vagy a közösség építéshez fűződő attitűdök csak két példa a klubok értékmiliójének sajátosságára. Ezek az értékek mind szervezeti, mind egyéni döntések szempontjából lényegesek egy klub számára. A 3a. és a 3b. ábrák azt mutatják, hogy mindkét érték nagyon fontos minden országban, de a közösség, a barátság a legtöbb országba kicsit még fontosabbnak tűnik.

➔ 3a. és 3b. Ábra.

3a. Ábra: Sportszakmai siker, mint érték az európai sportklubokban (SIVSCE 2015-2017)

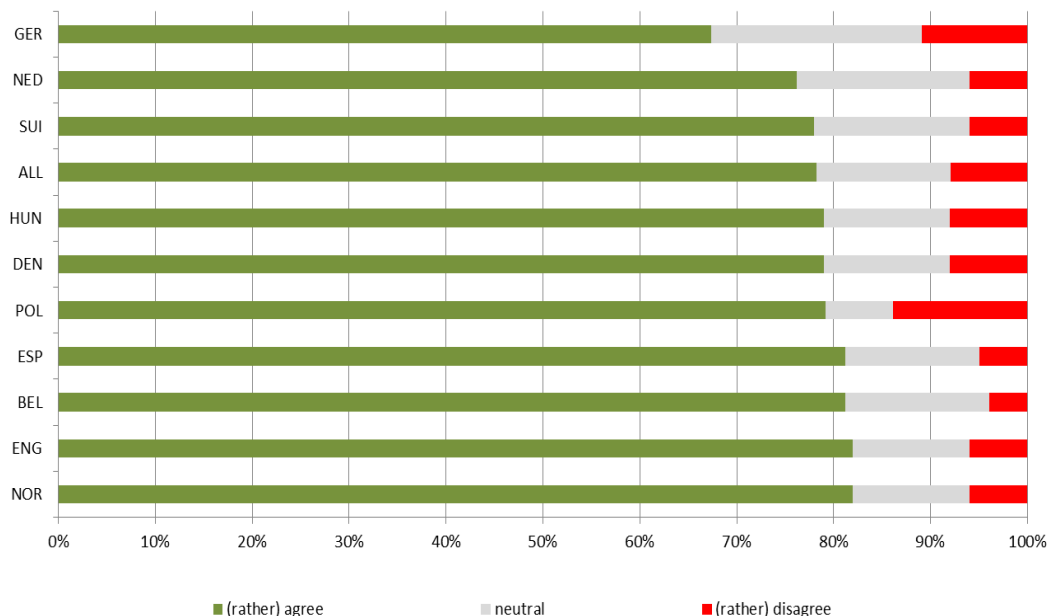

Ábra 3b: A közösség, a barátság, mint érték az európai sportklubokban. (SIVSCE 2015-2017)

Értjük-e „hogyan működnek a dolgok” a sportegyesületben?

Annak mérése, hogy az egyes egyesületi tagok milyen mértékben értik meg és értenek egyet a klub normáival, értékeivel vagy eljárásaival, meglehetősen bonyolult és költséges eljárás lenne. Ezért egy általánosabb mérést alkalmaztunk a SIVSCE-felmérés során a tagok klub-környezettel való azonosulásának mérésére. A tagoknak feltett kérdések között szerepelt, hogy értik-e "a klub működését". Az eredmények azt mutatják, hogy a klubtagok többsége úgy érzi, tudja, hogyan működik az egyesülete. Azok aránya, akik nem annyira biztosak ebben, valamivel magasabb Németországban és Lengyelországban → 4. ábra.

"Értem, hogyan működik a sportegyesület"

4. Ábra: A tagok azon képességének mérése, hogy beilleszkedjenek a klubkörnyezetbe: "Értem, hogyan működik a sportegyesület" (SIVSCE 2015-2017)

Az enyhe területi különbségek mellett a tagok és az önkéntesek demográfiai jellemzői is befolyással vannak erre a kérdésre. Az adatok azt mutatják, hogy a férfiak egy kicsit magabiztosabbak, mint a nők, amikor a sportegyesületük megértéséről van szó, mely korral, valamint az iskolázottsággal növekszik.

Az önkéntesek - és különösen azok, akik rendszeresen végeznek önkéntes tevékenységet az egyesületben - sokkal inkább értik az egyesület működését, mely döntéseket tudnának befolyásolni és hogyan, mint nem önkéntes társaik. Függetlenül attól, hogy milyen minőségben kapcsolódik egy tag az egyesülethez (sportoló vagy önkéntes), a tagsági kötődés időtartama pozitívan befolyásolja az azonosulást. Úgy tűnik, hogy a hosszabb kötődés erősíti a tájékozottságot, és megalapozza a készségeket arra vonatkozóan, hogyan kell vagy lehet egy tagnak részt venni az egyesületi önkormányzás demokráciájában.

Azok a tagok, akik a sportegyesület tagjainak többségétől eltérő nemzetiségűek, más országban születtek, kevésbé értenek egyet az asszimilációval kapcsolatos állításokkal, mint a helyi közösség eredendő tagjai. Ez azt jelezheti, hogy egyes migrációs háttérrel rendelkező emberek számára nehezebb megismerni és elsajátítani azokat a készségeket, amelyek a közösségi működéshez, esetleg a döntéshozatali mechanizmusok megértéséhez szükségesek.

Végezetül a kutatás fontos eredménye, hogy a sportegyesületek méretének növekedésével csökken a tagság és az önkéntesek a döntéshozatali és irányítási struktúrájával kapcsolatos ismerete, és beavatkozási képessége, lehetősége. Ez jelzi, hogy a döntéshozatali struktúrák összetettebbek a nagyobb, mint a kisebb szervezetekben, feltételezhetően a tagok és/vagy az önkéntesek az elnökségtől, így a döntési helyzetektől is messzebb kerülnek, mint a kisebb sportegyesületekben.

Kik vesznek részt a sportegyesületek formális és informális döntéshozatalában?

A működésfolyamatokban való tényleges részvétel fontos követelménye a sportegyesület működésének, melynek előfeltétele a döntéshozatali struktúrák jó megértése. A sportklubokban rendszerint különböző formák és lehetőségek vannak a demokratikus döntéshozatalban való részvételre. Ezek egy része formális keretek között zajlik a közgyűléseken, de van lehetőség informális interakciókra is kötetlen beszélgetések, ad hoc találkozók, tagok közötti vitakörök alkalmával.

A tagok egymás közötti vagy a klub által kezdeményezett találkozókra való részvétele tekintetében (az éves közgyűlést nem ide értve) az 5. ábra mutat rá arra, hogy a tagok többé-kevésbé három egyenlő csoportba sorolhatók. Körülbelül egyharmada távol marad, egyharmada csak időről időre vesz részt, míg a harmadik harmad rendszeresen részt is vesz

→ 5. Ábra.

Jelentős eltérések vannak az országok között. Spanyolországban és Lengyelországban a tagok és az önkéntesek sokkal inkább hajlamosabb a részvételre, szemben Dániával vagy Hollandiával. Érdekes azonban megemlíteni, hogy az országok közötti különbségek egy része a találkozók gyakoriságának és körülményeinek hagyományával, illetve a sportegyesület méretével hozható kapcsolatba.

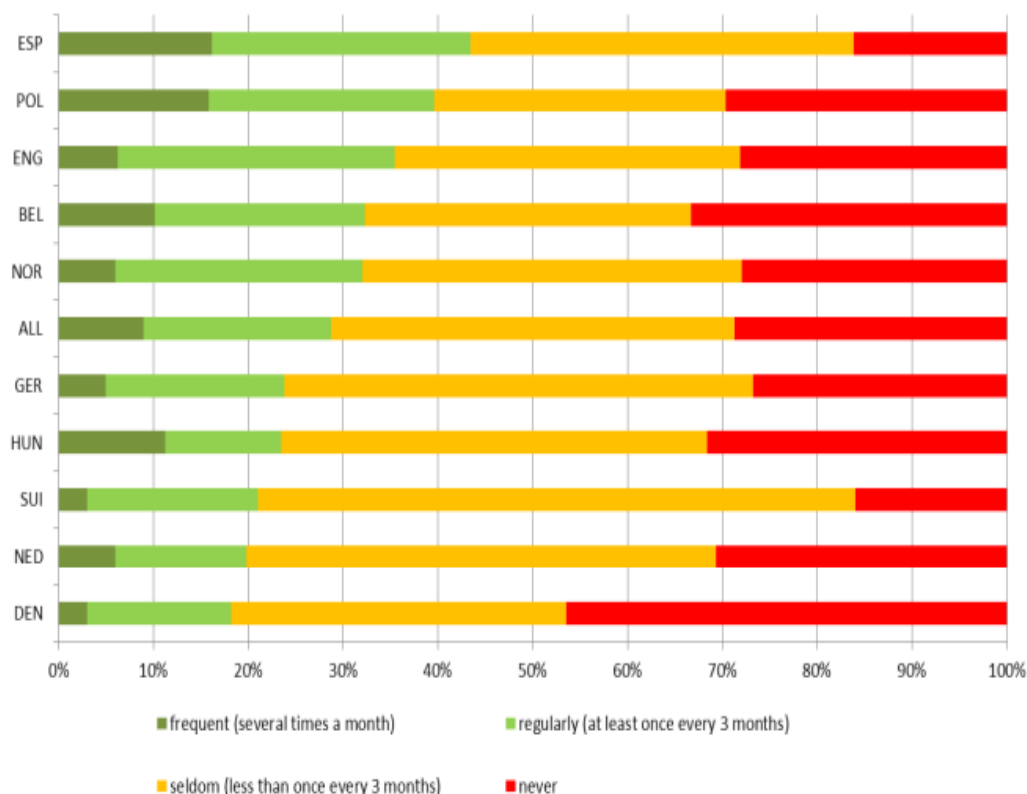
Az egyesületi demokratikus működésfolyamatokban való informális részvétel tekintetében elmondható, hogy a tagok és az aktív önkéntesek aránya kissé magasabb a formális részvételhez képest. Több tag és önkéntes aktív az sportegyesületek működésfolyamataiban, mindennapi életében, mint ami az éves rendes közgyűlésen történő, vagy egyéb tagi- és/vagy klubtalálkozókra való részvételben megmutatkozik.

A tagok és az önkéntesek közel kétharmada félévenként legalább egyszer megosztja véleményét az egyesület valamely kulcsszereplőjével. Négy tag közül hárman alkalmanként beszélgetnek az egyesület ügyeiről tagtársaikkal → 6. Ábra.

A legaktívabb tagokat és önkénteseket Spanyolországban és Lengyelországban találjuk, míg a legalacsonyabb aktivitást mutatók aránya Dániában, Hollandiában és Svájcban található. Például Spanyolországban (66%) és Lengyelországban (51%) viszonylag magas azon tagok és az önkéntesek aránya, akik akár havonta kommunikálnak a sportegyesület egyik kulcsszereplőjével, míg ezek aránya lényegesen kisebb Svájcban (20%) és Dániában (21%).

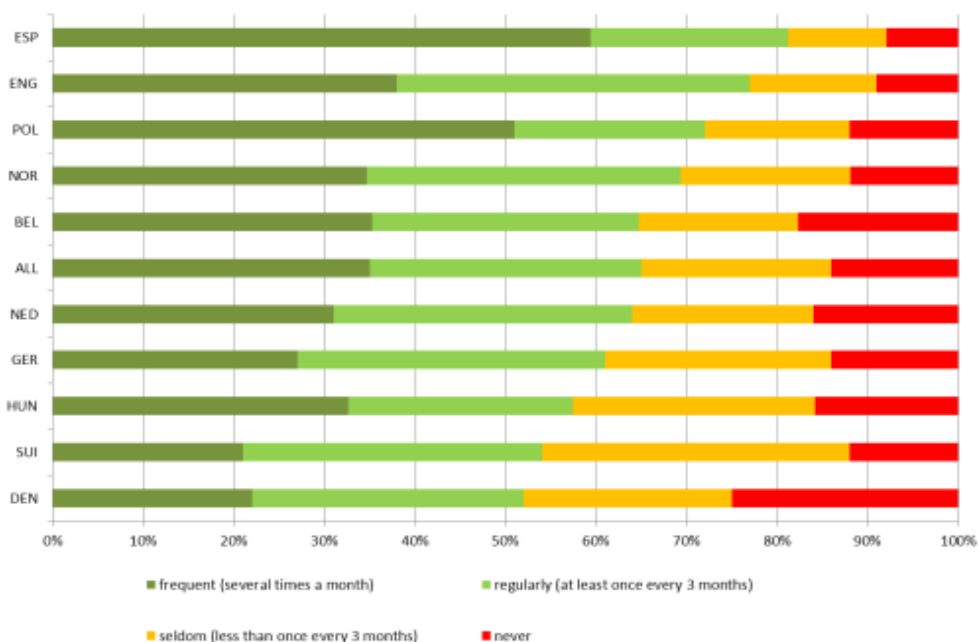
A formális és az informális részvétel gyakoriságára vonatkozóan összevontan kérdeztünk rá. A válaszok nagyfokú eltérést tükröztek. A tagok és az önkéntesek 41%-a azt jelezte, hogy soha nem fordult elő klubéletük során, hogy megpróbálták volna klubjuk demokratikus irányításában részt venni, a döntéshozatalt befolyásolni, míg közel azonos százalék (42%) azt jelezte, hogy az elmúlt hat hónapban tett ilyen erővesztést.

"Tagsági üléseken és/vagy más klubtalálkozókon veszek részt"

5. Ábra: A tagok interakciójának mérése: "Tagsági üléseken és/vagy más klubtalálkozókon veszek részt" (SIVSCE 2015-2017)

“Megosztom nézeteimet a klub többi tagjával”

6. Ábra: A tagok interakciójának mérése: "Megosztom véleményemet a klub többi tagjával"

(SIVSCE 2015-2017)

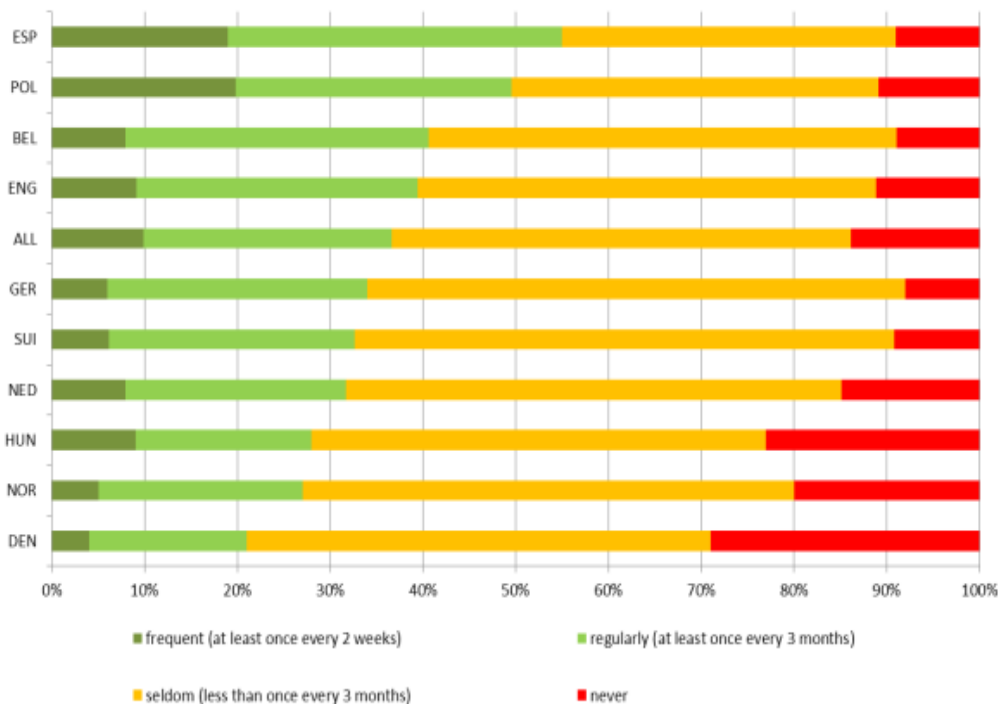
Kik vesznek részt a sportegyesületek formális és informális társasági életében?

A sportegyesület olyan környezet lehet - és nagyrészt ilyen is -, amelyben a tagok és az önkéntesek társadalmi, társasági kapcsolatot tartanak fenn a klub többi tagjával. A kutatásban részt vett országok egyesületi tagságának csak egy kisebb részére jellemző az, hogy teljes mértékben távol maradna saját sportegyesületének társadalmi, társasági életétől; tagtársai-val és egyesületi önkéntesekkel ne kerülne kapcsolatba. Mindemellett a részvétel gyakorisága elég változó a tagok körében, a teljesen távolmaradók mellett jelentős hányad évente egyszer-kétszer, negyedévente vagy akár havonta többször is aktív ezen a területen. A tagok és az önkéntesek részvételi trendjeiben jelentős különbségek vannak az országok között, hasonlóan az egyesületi működésben való részvételhez.

A klub társadalmi életében való részvétel egyik összetevője a tagok és az önkéntesek társasági rendezvényeken való részvétele. Európai átlagban a kérdezett egyesületi tagok csak 14%-a nyilatkozott arról, hogy soha nem vett részt klubtalálkozón, míg több mint az egyharmada (37%) háromhavonta legalább egyszer részt vesz ilyen eseményen → 7. Ábra.

A tagok és az önkéntesek másik érintkezési pontja az, hogy ha edzések, mérkőzések, versenyek vagy más események utáni beszélgetésekben vesznek részt az egyesület tagjával. Ilyen informális interakcióba csak a tagok viszonylag kis része (13%) nem vesz részt soha, míg több mint három-negyede (78%) háromhavonta legalább egyszer keresi az ilyen ad-hoc beszélgetések lehetőségét. → 8. Ábra.

"Részt veszek a klub társadalmi összejövetelein (például bulik, családi napok, karácsonyi vacsorák stb.) "

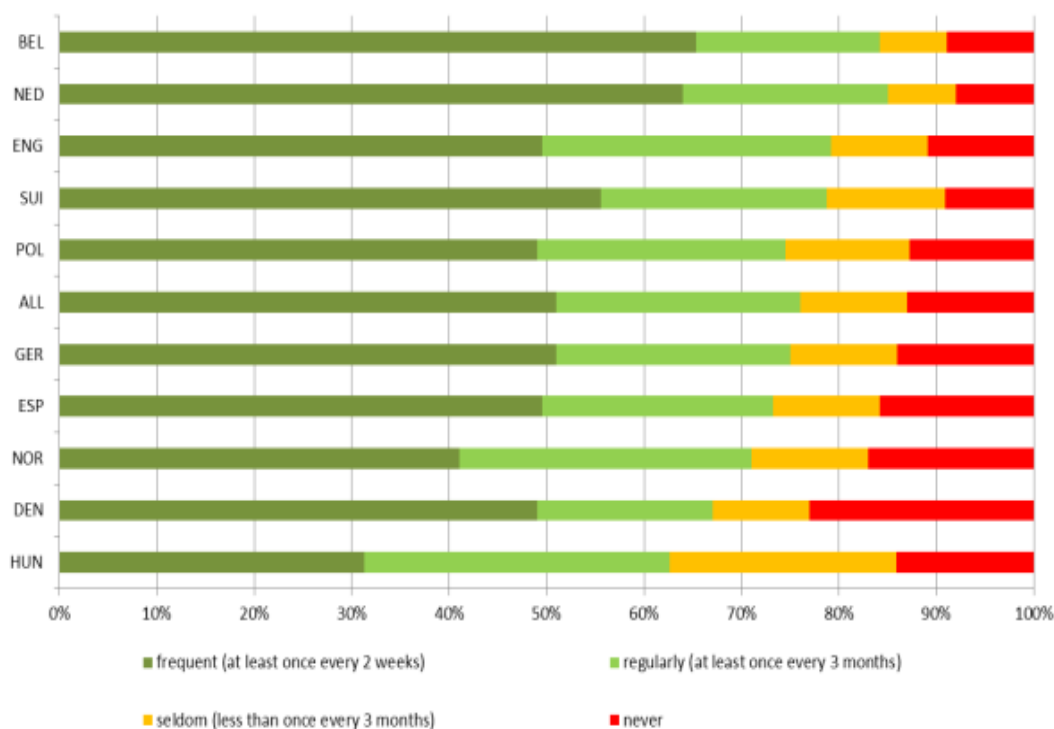

7. Ábra: A tagok interakciójának mérése: "Részt veszek a klub társadalmi összejövetelein (pl. bulik, családi napok, karácsonyi vacsora stb.)" (SIVSCE 2015-2017)

Ez különösen igaz a belga és a holland sportklubok tagjai és önkéntesei vonatkozásában, ahol a megkérdezettek 50%-a jelezte, hogy hetente legalább egyszer marad a klubtársaival beszélgetni. Ez a szám Magyarországon (23%) és Norvégiában (26%) a legalacsonyabb. Dánia esetében pedig azok aránya a legmagasabb, akik egyáltalán nem vesznek részt ilyen összejöveteleken (23%).

Nagyon fontos eredmény, hogy az adatok szignifikáns összefüggést mutatnak a "hogyan működik a klub" megértésének szintje, valamint a fent említett társasági részvételi formákban való aktivitás között. Ez azonban olyan, mint a tyúk és a tojás rejtélye: nehéz meghatározni, hogy a résztvevők vajon azért vesznek részt az egyesületi működés demokratikus döntéshozatalában és a társadalmi interakciókban, mert tudják, hogyan működik a klub (a 2. ábrán bemutatott folyamatnak megfelelően → 2. Ábra); vagy éppen ellenkezőleg, azok a tagok, akik részt vesznek az értekezleteken és gyakran maradnak beszélgetni, jobban megértik a dolgok működését sportegyesületükben?

"Klubban maradok valamennyi időre edzések, mérkőzések, versenyek vagy más események után, hogy klubtagokkal beszélgessek".

8. Ábra: A tagok interakciójának mérése: "Klubban maradok valamennyi időre edzések, mérkőzések, versenyek vagy más események után, hogy klubtagokkal beszélgessek" (SIVSCE 2015-2017)

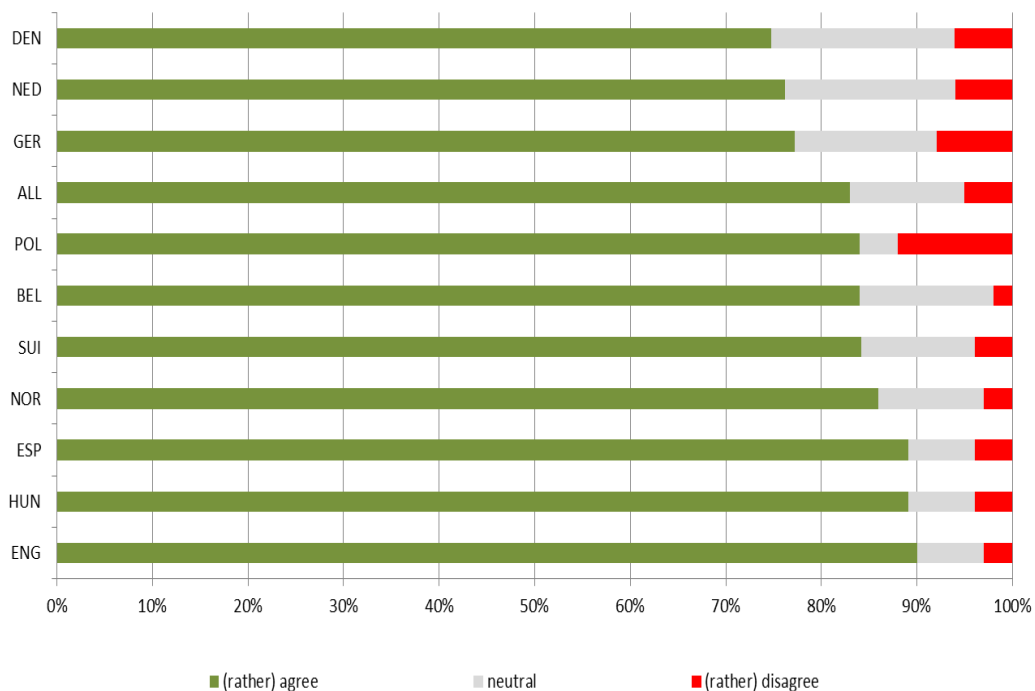
Mennyire elkötelezettek a tagok saját sportegyesületük iránt?

Mind a tíz országban nyilvánvaló, hogy a tagok és az önkéntesek túlnyomó többsége érzelmileg elkötelezett saját klubja iránt. A tagok és önkéntesek 87%-a egyetért abban, hogy számukra jó a légkör az egyesületben. Közel azonos számban (83%) *büszkén mondják, hogy a klubhoz tartoznak*. Angliában, Magyarországon és Spanyolországban találhatóak legnagyobb arányban az ilyen saját egyesületükre egyértelműen büszke tagok. → 9. Ábra.

Foto: Brian Nonbo/Dansk Firmaidræt (SIVSCE 2015-2017)

"Büszke vagyok arra, hogy a klubhoz tartozom"

9. Ábra: Az érzelmi elkötelezettség és azonosulás mérése: "Büszke vagyok arra, hogy a klubhoz tartozom" (SIVSCE 2015-2017)

Ha megnézzük a demográfiai elemeket, láthatjuk, hogy a klubbal való azonosulás némileg alacsonyabb a nőknél, mint a férfiaknál, és azon emberek körében is, akik társadalmi kisebbségi csoport tagjának tartják magukat.

Mindemellett egy másik változóból egy sokkal jelentősebb befolyás körvonalazódik. Azok az egyesületi tagok, akik állításuk szerint nincsenek tisztában az egyesület működési mechanizmusával, kevésbé érzik magukénak a "büszke vagyok arra, hogy a klubhoz tartozom" állítást, ugyanakkor az önkéntes tevékenységben való részvétel pozitívan befolyásolja a klubbal való azonosulást.

GYAKORLATI SZEMPONTOK

Melyek a sportegyesületek és a szövetségek számára gyakorlatban is hasznosítható tartalmi elemek?

A projekt ezen szakaszában a legtöbb eredmény még mindig meglehetősen leíró. Azonban a **Gyorsjelentés Sportegyesületek 4.**-ben vázolt eredmények már rámutatnak néhány olyan szempontra, amelyek a klubok és szövetségek számára relevánsak lehetnek:

(1) Kutatási adataink igazolják, hogy az európai sportegyesületek magas szintű társadalmi integráció színterei. A sportegyesületi tagok többsége úgy érzi, hogy az egyesületi működés folyamatával tisztában van; a legtöbb tag részt is vesz ebben a demokratikus folyamatban; a tagok kapcsolatban vannak egymással, és elkötelezettek klubjuk iránt. Az érintett országokban meglehetősen csekély azon tagok száma (tízből egy vagy kettő), akik nem használják ki az egyesület által nyújtott bekapcsolódási lehetőségeket. Néhány országban ez az arány némileg magasabb, de nincs egyértelmű utalás arra, hogy bármely csoportot is módszeresen kizárnák valamely, az egyesület működésével kapcsolatos lehetőségből.

(2) Az önkéntesség pozitív hatással van a szocio-kulturális és szocio-affectív integrációra. Így az önkéntes elkötelezettség előmozdítása nem csak azért fontos, hogy egy önkéntes a "klubban dolgozzon", hanem fontos befektetés a klubok kohéziója, a közösségi összetartozás érzésének kialakításához.

(3) Az a tény, hogy a tagok *"megértik, hogyan működik klubjuk"*, összefügg a társadalmi integrációjuk szintjével is. Ezért a sportegyesületeknek érdemes lenne megfontolni, hogy szükséges és lehetséges-e a klubok egyes értékeinek pontosabb megfogalmazása, vagy a szervezeti folyamatok részletesebb magyarázata és bemutatása tagjaik számára. A kutatási adatok szerint ez különösen fontos szempont lehet a nagyobb klubok esetében.

Foto: Jeanne Kornum/DIF (SIVSCE 2015-2017)

GYORSJELENTÉS SPORT KLUBOKNAK

A sportegyesületek kutatása egyben a sportegyesületeket érintő és érdeklő kérdések kutatását is jelentheti. A "Gyorsjelentés Sportegyesületeknek" című kiadványsorozat megjelentetésével a "SIVSCE-projekt" partnerei ezt is figyelembe vették.

A kutatási eredményeket oly módon csoportosítottuk a sorozatban, hogy az egyesületekben és a szövetségekben dolgozó felelős személyek gyors áttekintést kaphassanak a megszerzett ismeretekről, kiemelve a sportágazat legfontosabb szempontjait.

A kiadvány igyekezett a rendszerezett bemutatás és a közérthetőség elveit követni; a gyakorlati használhatóság érdekében kissé eltávolodni a tudományos közlés általános szabályaitól és az érdeklődés felkeltése céljából csak a legfontosabb szempontokra és kérdésekre korlátozta magát.

Kutatási jelentések, tudományos publikációk és más, a témára vonatkozó írások bővebben a weboldalon olvashatók → www.sdu.dk/sivsce

A magyar nyelvű kivonatok és dokumentumok a → www.tf.hu/sportegyesuleti-kutatas

SZERZŐK

A **Gyorsjelentés Sportegyesületeknek 1-5.** kiadványcikksorozatban bemutatott eredmények a következő szerzők és intézmények közös kutatásával valósult meg:

Adler Zwahlen, Jenny; Albrecht, Julia (University of Bern, SUI); **Breuer, Christoph** (German Sport University, GER); Bürgi, Rahel (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); Claes, Elien (KU Leuven, BEL); **Elmose-Østerlund, Karsten** (University of Southern, Denmark, DEN); **Feiler, Svenja** (German Sport University, GER); Gerbert, Angela (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI) Illmer, Daniel (DOSB Leadership Academy, GER); **Ibsen, Bjarne** (University of Southern Denmark, DEN); Lamprecht, Markus (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); **Llopis-Goig, Ramon** (University of Valencia, ESP); Nagel, Siegfried (University of Bern, SUI); **Nichols, Geoff** (University of Sheffield, ENG); **Perényi, Szilvia** (University of Physical Education Budapest and University of Debrecen, HUN); **Piatkowska, Monika** (Josef Pilsudski University of Physical Education in Warsaw, POL); **Scheerder, Jeroen** (KU Leuven, BEL); **Seippel, Ørnulf** (Norwegian School of Sports Sciences, NOR); **Steinbach, Dirk** (DOSB Leadership Academy, GER); **van der Roest, Jan Willem** (Mulier Institute, NED); van der Werff, Harold (Mulier Institute, NED)

